

Інститут української мови НАН України

Північноукраїнський діалектологічний центр
Житомирського державного педагогічного університету
імені Івана Франка

Житомирський історико-філологічний інститут регіональних
досліджень

ВОЛИНЬ- ЖИТОМИРЩИНА

**Історико-філологічний збірник
з регіональних проблем**

7

ЖИТОМИР
2001

РЕДАКТОРИ:

Володимир Єршов, кандидат філологічних наук
Віктор Мойсієнко, кандидат філологічних наук

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Петро Білоус, доктор філологічних наук
Іван Вихованець, доктор філологічних наук
Катерина Городенська, доктор філологічних наук
Павло Гриценко, доктор філологічних наук
Василь Німчук, доктор філологічних наук

Микола Никончук, доктор філологічних наук

Григорій Сивокінь, доктор філологічних наук
Елеонора Соловей, доктор філологічних наук
Микола Сулима, доктор філологічних наук
Олена Шпильова, доктор філологічних наук

Відповідальний секретар
Володимир Білобровець

Контактні адреси редакції:
10008, Житомир-8, а/с 3;
10031, Житомир-31, вул. Народицька 21, кв. 67 або 172.
Телефон (0412) 25-42-64.

УДК 82.07
ББК 83.3 (4 укр.-4ж)-я5
ISBN 966-7603-33-4

© «Волинь-Житомирщина», 2001.

Володимир ШИНКАРУК

ОЛЕСЬ БАБІЙ – СПВЕЦЬ СЛАВИ СТЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ

Полісся завжди дарувало творче натхнення, викликало піднесення духовних і фізичних сил у багатьох майстрів художнього слова. Навіть ті, хто на дуже короткий час пов'язували свою долю з Житомирщиною, не могли не відчутти на собі благодатного впливу цього на диво щедрого і живописного краю, його духовно багатих людей. Мабуть, варто згадати знаменитого французького письменника Оноре де Бальзака, котрий у маєтку своєї дружини Евеліни Ганської у Верхівні активно працював над новими прозовими і драматичними творами, польського письменника Ярослава Івашкевича, який у одній із своїх найпоетичніших новел “Сон-трава” відтворив юнацькі враження від перебування у Житомирі, російського письменника Олександра Купріна, у якого якраз під час недовгого перебування на Поліссі, склався задум знаменитої повісті “Олеся”. На все життя залишилися закоханими у наш край і багато українських письменників.

Пережиті на Житомирщині миттєвості, яскраві життєві враження і факти у подальшому знаходили своє яскраве художнє втілення у літературних творах.

Недавно, перебуваючи у Сполучених Штатах Америки, я випадково натрапив на зшиток старих журналів “Овид” української діаспори у місті Чикаго. В одному із журналів я прочитав невеличку статтю літературознавця Романа Завадовича про відомого українського поета, прозаїка, публіциста і дослідника літератури Олесья Бабія. Я вважав, що з творчістю цього письменника обізнаний достатньо, тому був приємно вражений, довідавшись із статті, що перші поетичні твори Олесь

Бабій написав саме на Житомирщині.

Народився Олесь Бабій у 1897 році у селі Середнє неподалік від міста Калуша, що на Івано-Франківщині. Початкову школу закінчив у містечку Войнилові, середню – у Калуші, вищу освіту здобув у Празі.

У сімнадцятилітньому віці майбутній письменник записався на військову службу до Легіону українських січових стрільців. Легіон входив до складу австрійського війська. Але австрійська влада, боячись згуртованих і озброєних українців, розподілила стрільців по власних військових частинах. Під час першої світової війни Олесь Бабій воював у піхоті на італійському фронті.

Після розпаду австрійської монархії він поступив військовим старшиною на службу до Української Галицької армії. Як відомо, влітку 1919 року Галицька і Наддніпрянська армії здійснили швидкий і успішний наступ на Київ. Стрілецький полк, у якому перебував Олесь Бабій, зупинився на кількадеennis відпочинок у селі Соколівка біля самого Житомира. Значна частина населення активно допомогала українському війську. Втішений цим фактом і переживаючи особливе емоційне піднесення, тут, у Соколівці, Олесь Бабій пише два своїх патріотичних вірша “Привіт січовим стрільцям” та “На Київ”:

*Гей, волинськими шляхами
І безмежними степами
Горде військо в бій іде.
Ідуть Стрільці Січовії
Линуть орли степовії,
Громом пісня їх гуде –
Гей, бій буде!*

“На Київ”, I, с.22

Вірші стали визначальними у творчій долі Олеся Бабія, допомогли йому повірити у власні сили і можливості. Вони одразу були надруковані у газеті “Стрілецька думка”, яка видавалася у місті Старокостянтинові.

Публікація цих двох поезій стала фактом загального визнання творчого обдарування молодого автора, і з того часу

він уже ніколи не полишав літературної діяльності. За 18 наступних років у нього вийшло 6 збірок поезій, 5 збірок прози, а також монографія про Миколу Федюшку-Євшана. Серед книг Олесь Бабія, написаних у цей період, були і такі, які не тільки свідчили про поступальний розвиток таланту письменника, а й активно впливали на літературний процес на Західній Україні. До таких книг, без сумніву, належать збірки “Ненависть і любов” (1921), “Поезії” (1923), “Перехрестя” (1930), “За щастя оманю” (1937) та інші.

Уже у 1934 році у статті “Поезія по цей бік барикади” Богдан-Ігор Антонич назвав Олесь Бабія “найздібнішим поетом” нового покоління письменників, у творчому доробку якого є твори “непересічної вражаючої сили” (II, с. 114).

Після поразки національно-визвольного руху в Україні колишній січовий стрілець жив у Чехії і Словаччині, згодом перебрався до Львова. Разом із молодими письменниками-символістами Василем Бобинським, Юрком Шкрумеляком, Романом Купчинським та іншими організував літературний гурток “Митуса”, випустив чотири номери мистецького альманаху з аналогічною назвою. У 1925 році Олесь Бабій увійшов до складу редакції журналу “Національна думка”, а згодом став його редактором. У січні 1928 року він починає редагувати друкований орган проводу Організації Українських націоналістів “Розбудова нації”, стає учасником I Конгресу українських націоналістів, який відбувся у січні-лютому 1929 року у Відні. За організацію і проведення Конгресу, а також “за антидержавну діяльність” польська влада у листопаді 1931 року засудила Олесь Бабія до тюремного ув’язнення строком на 4 роки. Покарання письменник відбував у Дрогобицькій в’язниці.

Після звільнення Олесь Бабій друкувався у львівських часописах “Діло” та “Українські вісті”, а у 1939 році, напередодні приєднання території Західної України до складу Радянського Союзу, він перебрався углиб Польщі. Працював шкільним інспектором та викладачем гімназії у місті Холмі. На жаль, спішно виїжджаючи зі Львова, письменник не зміг забрати з собою багатий літературний архів, тому декілька майже завершених поетичних і прозових творів було втрачено

назавжди.

У роки Великої Вітчизняної війни Олесь Бабій активно співпрацював з ОУН, але у липні 1944 року, із зрозумілих причин, відправився в еміграцію. Після кількох літ поневірянь у таборах для переміщених осіб він оселяється у Німеччині, згодом переїздить до Сполучених Штатів Америки у місто Чікаго. Тут він прожив майже 30 років. Помер письменник у 1975 році.

В останні роки життя Олесь Бабій викладав в університеті, працював у редакції місцевого часопису. В еміграції він створив поеми “Жнива” (1946), “Повстанці” (1956), видав збірку поезій “Світ і людина” (1947), надзвичайно цікаву монографію про В.Шекспіра (1965). У 1969 році вийшла з друку його збірка “Вибране з творів”, до якої увійшло усе краще, що написав автор протягом 50 років творчої діяльності.

Знаменно і символічно, що відкривали збірку два невеликих вірша, які з’явилися в Олеся Бабія за відомих подій влітку 1919 року у живописному селі Соколівка біля Житомира...

- I. Бабій О. Зродились ми великої години: Вибрані поезії. Спогади. Матеріали. – Дрогобич: Видавнича фірма “Відродження”, 1997. – С. 22.
- II. Антонич Б.-І. Поезія по цей бік барикади. // Дзвін. – Львів, 1990. – № 5. – С. 114.